

Goteniško podzemlje s kinodvorano, operacijsko dvorano, jedilnico, številnimi sobami, opremljenimi kuhinjami, kopalnicami... je danes videti groteskno nesmiselno. Foto: Mišo Čadež

15.5.2007

Goteniške usode na filmu

GOTENICA – Predstavljate si ljubko kočevsko vas z lično obeljenimi hiškami, asfaltom, urejenimi travniki in cvetjem, vendar v popolni tišini: brez cerkve, kjer bi bilo poldne, brez pokopališča, brezbriznih kokoši, hlevskega vonja – in predvsem brez ljudi! Taka je danes Gotenica, ki je bila pred drugo svetovno vojno celo občina z okoli petsto prebivalci: lepa in srhljivo prazna. V njej je le vadbena center ministrstva za notranje zadeve, kjer se mladeniči urijo v različnih sposobnostih, in policijska straža ob zapornici.

Kočevska Gotenica je prišla na naslovnice časnikov in v televizijska poročila šele po prvih demokratičnih volitvah leta 1990, ko je Demosova vlada z velikim pompom odprla podzemne predore. Vse do tedaj se je o njej samo šepetalo. Življenje tod je po vojni zastalo, potem ko so najprej Nemci sami izselili večinsko nemško prebivalstvo, Kočevarje, nova oblast pa je leta 1949 izselila še preostalo prebivalstvo ter tesno zaprla okoli 200 kvadratnih kilometrov gozdov okoli Kočev-

ske Reke. Nekoč največja vas na Kočevskem je doživela popolno čiščenje in potonila v svet skrivnosti. Ljudje na Kočevskem so slišali le bobnenje miniranja, tu in tam opazili ujetnike, ki so jih prevažali s kamioni na zaprt območje. Goteniško podzemlje s kinodvorano, operacijsko dvorano, jedilnico, številnimi sobami, opremljenimi kuhinjami, kopalnicami ... je danes videti groteskno nesmiselno. Najprej so ga gradili nemški ujetniki in politični zaporniki, kasneje pa tudi ljudje, ki so pristali na popolno konspirativnost in naselitev v tem zaprtem območju. Državno posestvo Snežnik, pod katerega okriljem se je skrival nastanek podzemne utrdbe v Gotenici, je v petdesetih in šestdesetih letih v strogi konspiraciji ščitilo objekte, kamor bi se v primeru nevarnosti zateklo slovensko vodstvo. Megalomanski projekt, ki je sam po sebi prava mišnica, si je zamislil eden najbolj vplivnih Titovih sodelavcev, tedanji notranji minister Ivan Maček Matija, o katerem pa – zanimivo – v dokumentarcu nihče od redkih prič tega velepodjetja ne pove nič slabega.

.....
Gotenico si je zamislil eden najbolj vplivnih Titovih sodelavcev, takratni notranji minister Ivan Maček Matija, o katerem pa – zanimivo – v dokumentarcu nihče od redkih prič ne pove nič slabega.
.....

Pred kamero prvič spregovirajo ljudje, izseljeni prebivalci Gotenice in nekateri graditelji in pazniki goteniške skrivnosti. Kraj zamolčane zgodovine film predstavlja skozi pripovedi redkih vasčanov, ki obujajo spomine na minule čase, in sodobnikov, ki so z Gotenico tako ali drugače povezani. To sta predvsem zgodovinar in raziskovalec Kočevskega dr. **Mitja Ferenc** in **Rosvita Pešek**, ki je kot mlada novinarka leta 1992 posnela prve vtise iz te vasi. »Gotenica je neke vrste hladna vojna po slovensko,« je dejala ob premieri najnovejšega dokumentarca o tej prazni vasi.

V času osamosvajanja so v goteniške rove zaradi ugodne mikroklimi spravili občutljive kolote slovenskega filma, ki jih je **Ivan Nemanič** iz Arhiva Slovenije tik pred zdajci uspel pridobiti iz jugoslovanske kinoteke. To in pa nekaj mladih policistov na vaških igriščih je vse, kar je danes mogoče najti v Gotenici. Kraj še vedno ostaja zastrt v tančico

skrivnostnosti, ki jo avtor filma pripoveduje na kar se da subtilen način. Podobe današnje vasi in pripovedi prič je bogato opremil s fotografijami iz zasebnih virov in z redkimi posnetki iz državnih propagandnih filmov nove Jugoslavije. **(ibr)**

Dokumentarni film bo na sporedu v torek, 22. maja, ob 21. uri na prvem programu Televizije Slovenija kot dokumentarec meseca. Scenarist in režiser je **Slavko Hren**, premiero pa je dokumentarec minuli petek doživel v goteniškem kulturnem domu.